

Здійснення оптових закупівель товарів в Україні під час війни

*Аліна Сліпчук,
здобувачка освітньої програми «Маркетинг»,
Фаховий коледж, група МА-23к-1,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: SlipchukAS@krok.edu.ua*

*Ганна Пазєєва,
кандидат економічних наук, доцент,
заступник завідувача кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: PazeevaA@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6557-6890*

Актуальність дослідження обумовлена впливом військової агресії росії на економіку України, та процес оптових закупівель товарів. Порушення логістичних ланцюгів, зростання цін на енергоносії та паливо, а також скорочення виробничих потужностей створюють численні перешкоди для функціонування українських торгових підприємств. Водночас зміни в структурі попиту потребують швидкої адаптації стратегій закупівлі для забезпечення стабільного постачання товарів.

Об'єктом дослідження є процеси оптових закупівель товарів в Україні під час воєнного стану.

Предметом дослідження є проблеми, з якими стикаються підприємства у сфері оптових закупівель в умовах війни.

Метою дослідження є аналіз основних викликів здійснення оптових закупівель під час війни та визначення шляхів оптимізації цих процесів для забезпечення безперебійного постачання товарів.

Для досягнення мети дослідження в роботі ставилися такі **завдання**:

- проаналізувати основні особливості, які впливають на здійснення оптових закупівель;
- дослідити вплив зовнішніх чинників, таких як економічні обмеження, на закупівельну діяльність;
- визначити стратегії та підходи для зменшення ризиків і забезпечення стабільності закупівельних процесів.

Інформаційна база дослідження. У ході роботи були використані інтернет-джерела, економічні та юридичні статті. Основою написання даної роботи послужили дані з новинних видань та офіційної платформи Верховної Ради України.

Етапи та результати дослідження. За оцінками експертів, Економічна та соціальна сфери України в перші роки повномасштабної війни (2022–2023) зазнали суттєвих потрясінь, що негативно вплинуло на бізнес. За даними Держстату, у 2022 році ВВП України скоротився на 29,1% і повернувся до рівня початку 2000-х років. Згідно зі статистикою, за перше півріччя 2024 року в Україні закрилося 194 оптових підприємства. Водночас за період січень-червень 2024 року в секторі оптової торгівлі закрилося 4 547 ФОПів. Однак здатність

бізнесу до адаптації та стійкість енергосистеми пом'якшили спад [1].

Опитування, проведене серед підприємців, виявило, що головними проблемами для бізнесу залишаються низька купівельна спроможність населення та обмежений доступ до фінансування та кредитів. Вказується також на дефіцит кваліфікованих кадрів [2]. На основі аналізу політичної та економічної ситуації в країні можна розробити ряд рекомендацій, спрямованих на подолання ідентифікованих проблем.

Серед них – розробка альтернативних логістичних шляхів, отримання фінансової допомоги від уряду та міжнародних організацій, адаптація бізнес-моделей до змінених умов ринку, впровадження заходів безпеки та страхування, а також використання цифрових технологій для оптимізації бізнес-процесів.

Оптові закупівлі під час війни, як і закупівлі в мирний час, мають на меті забезпечити прозорість та публічність використання бюджетних коштів. Це дозволяє запобігти корупції та забезпечити ефективне використання цих коштів. У зв'язку з воєнним положенням виникли деякі особливості в процесі моніторингу закупівель. Під час війни великі обсяги закупівель, привертають особливу увагу ЗМІ, тому для здійснення закупівлі більше ніж на 50 тис. грн замовник зобов'язаний оприлюднювати копію договору в електронній системі закупівель [3]. Під час дослідження було виявлено, що згідно з постановою КМУ №1178[4], закупівлі дозволено здійснювати лише через електронний каталог Prozorro Market або через процедуру відкритих торгів. При цьому постанова забороняє замовникам купляти товари, роботи чи послуги без проведення відкритих торгів, передбачених Особливостями, або без використання електронного каталогу. Також забороняється укладати договори, які передбачають оплату до або без проведення відкритих торгів чи використання електронного каталогу, за винятком випадків, зазначених у пунктах 9 і 13 Особливостей, чи розділяти предмет закупівлі на частини з метою уникнення процедури відкритих торгів. Закупівлю за Особливостями, передбаченими постановою КМУ №1178 замовник проводить на основі наявної потреби у закупівлі або у разі планової потреби наступного року чи на майбутні періоди. Відповідно до останніх змін Особливостей, замовники зобов'язані обирати процедуру відкритих торгів або використовувати електронний каталог Prozorro Market, якщо вартість закупівлі становить:

- 1) для товарів і послуг (окрім поточного ремонту) — 100 000 грн і більше;
- 2) для послуг з поточного ремонту — 200 000 грн і більше;
- 3) для робіт — 1 500 000 грн і більше.

Якщо вартість оптової закупівлі менша за 100 000 грн, дозволено проводити закупівлі через даний електронний каталог та укладати прямі договори з обов'язковим звітуванням про це в ЕСЗ.

Однак, за умови дотримання процедури відкритих торгів або запиту пропозицій постачальників, дозволяється поділ закупівель товару таким чином, щоб замовник міг повторно оголошувати аналогічні конкурентні закупівлі, наприклад, для забезпечення річної потреби.

Також, у зв'язку з військовою агресією росії на Україну, заборонено підписувати будь-які угоди, чи здійснювати публічні закупівлі з громадянами російської федерації або республіки білорусь. Така тендерна пропозиція одразу буде відхилена [5].

Практична значущість результатів дослідження. Підтримка бізнесу є критичною для економічної стабільності країни. Необхідні такі заходи: оновлення стандартів з урахуванням умов війни; налагодження стійких експортних каналів та податково-митних стимулів; розширення фінансової підтримки бізнесу через гранти, субсидії та пільгові позики; оптимізація податкової системи з передбачуваним податковим середовищем; швидке відновлення інфраструктури за допомогою міжнародної допомоги; спрощення адміністративних процедур. Також важливо стимулювати інновації та впровадження екологічних практик, що сприятиме стійкості бізнесу та адаптації до нових викликів.

Ключові слова: оптові закупівлі; публічні закупівлі; економіка; бізнес; закупівля за Особливостями; Prozorro Market.

Список використаних джерел

1. Market K. Y. Закриття ФОПів в Україні зросло на 54%, а компаній – на 15% | Блог UC.Market. Блог UC.Market | Дослідження ринку та конкурентний аналіз. URL: <https://blog.youcontrol.market/zakrittia-fopiv-v-ukrayini-zroslo-na-54-a-kompanii-na-15/> (дата звернення: 26.11.2024).
2. Війна зачепила практично весь малий та середній бізнес України - опитування. Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/biznes-pid-chas-viyni-lishe-6-biznesu-vdalosya-uniknuti-shkodi-vid-viyni-12266319.html> (дата звернення: 26.11.2024).
3. Особливості закупівель в умовах воєнного стану простими словами. Радник у сфері публічних закупівель. URL: <https://radnik.com.ua/voennyj-stan/osoblyvosti-zakupivel-v-umovakh-voennoho-stanu-prostymy-slovamy/> (дата звернення: 26.11.2024).
4. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2024-n#Text> (дата звернення: 26.11.2024).
5. Закупівлі у воєнний час. Закупівлі під час воєнного стану. Професійні закупівлі. URL: <https://cpb.org.ua/zakupivli-u-voennyi-chas> (дата звернення: 26.11.2024).